

Інновації як об'єкт управління

Сіднева Ж. К., к.е.н., доцент

Національний університет харчових технологій

Вступ України до Світової організації торгівлі (СОТ) та перспектива євроінтеграції вимагають кардинальної модернізації матеріального виробництва на засадах інноваційної моделі розвитку, розширення випуску інноваційних видів продукції, які за показниками якості та екологічної безпеки відповідають вимогам європейських і світових стандартів. Основні пріоритети, параметри інноваційної моделі визначені у «Стратегії економічного і соціального розвитку України (2004-2015 рр.). Шляхом Європейської інтеграції».

Сьогодні всі сучасні компанії конкурують на основі знань, ключових компетенцій. Безпрецедентне зростання впливу науки і нових технологій на соціально-економічний розвиток країн докорінно змінило структуру світової економіки. Це проявляється в посиленні ролі нематеріальних активів. Так, в Японії понад 80 % продуктивного багатства зосереджено у формі людського капіталу – знань та кваліфікації. Для вітчизняної економіки саме інновації та інноваційний розвиток є тією рушійною силою, яка здатна забезпечити подолання розриву з розвинутими країнами, підвищення конкурентоспроможності національної економіки, окремих галузей і підприємств. А цими процесами необхідно цілеспрямовано і ефективно управляти, не покладаючись на дію лише ринкових регуляторів.

Українські фахівці вважають, що саме недостатність управління інноваційною діяльністю є одним з основних чинників, що гальмують розвиток економіки. У таких умовах особливої актуальності набуває процес управління розробленням, освоєнням, поширенням та впровадженням інновацій. Проблема управління інноваціями багатоаспектна. Вона охоплює, як свідчать дослідження, питання державного регулювання інноваційної діяльності, пошуку інноваційних рішень, застосування нововведень на підприємствах, маркетингу науко-

емної продукції, технологічного прогнозування та багато інших. Ці питання повинні розглядатися на макрорівні, регіональному рівні і на рівні підприємств, кожен із яких має свої особливості.

Управління інноваціями в сучасних умовах є складовою та однією із важливіших частин загального менеджменту підприємства. У найзагальнішому вигляді управління – це певний тип взаємодії, що існує між двома елементами, один з яких у цій взаємодії знаходиться в позиції суб'єкта управління, а другий – в позиції об'єкта управління. Інноваційні процеси являють собою достатньо специфічний, масштабний, складний і різноманітний за своїм змістом об'єкт управління. Він потребує для ефективного розвитку використання спеціальних форм і методів управлінського впливу. Управління інноваціями (як і управління організацією в цілому) можна розглядати як науку і мистецтво. Наука управління вивчає закономірності, принципи, функції управління та інші аспекти, а мистецтво управління дозволяє творчо застосовувати знання науки управління в конкретних ситуаціях.

Управління інноваціями як вид діяльності і процес прийняття управлінських рішень являє собою сукупність процедур, які складають загальну технологічну схему управління інноваціями. Це найбільш відповідальний елемент, який часто повторюється і складає сутність діяльності менеджера в інноваційній сфері. Управління інноваціями передбачає наявність апарату управління, до складу якого входять спеціалізовані підрозділи управління, керівники різних рівнів, які наділяються повноваженнями на прийняття відповідних управлінських рішень і несуть відповідальність за їх результати.

До управління інноваціями доцільно використовувати різні підходи, які використовуються в сучасних умовах: 1) підхід до управління як до процесу; 2) системний підхід; 3) ситуаційний підхід.

Підхід до управління інноваціями як до процесу розглядає його як систему, в якій діяльність розглядається не як одночасна дія, а як серія взаємопов'язаних акцій, що матеріалізують функцію управління. За системного підходу виходять з того, що керівники повинні розглядати підприємство як сукуп-

ність взаємопов'язаних елементів (персонал, структура, технологія), які орієнтовані на досягнення різних цілей в умовах мінливого зовнішнього середовища. Ситуаційний підхід передбачає, що ефективність різних методів управління визначається конкретною ситуацією і найкращим є метод, який максимально відповідає її умовам.

Управління інноваціями має свою специфіку, яка полягає в тому, що з одного боку, необхідно стимулювати персонал на висування більшої кількості нових ідей, пов'язаних з інноваціями, а з іншого – необхідно здійснювати контроль за перебігом інноваційного процесу. Особливості управління інноваціями обумовлені і наявністю науково-дослідних та проектних робіт. Це пов'язано з самим характером наукових робіт, з соціально-психологічними особливостями наукових колективів. Іншою особливістю інноваційної діяльності в порівнянні з традиційною є її ризикованість. На будь-якому етапі створення інновації можлива поява неочікуваних проблем, які можуть привести до недосягнення запланованих цілей або навіть до закриття інноваційного проекту.

Специфіка інновації як об'єкта управління передбачає особливий характер праці інноваційного менеджера. Окрім загальних вимог (творчий характер, аналітичні здібності), він повинен бути професіоналом: знати виробничу область інновації; стан ринку новацій, інновацій та інвестицій; організацію інноваційної діяльності з розроблення і освоєння нових видів продукції, фінансово-економічний аналіз інноваційно-виробничої та інвестиційної діяльності; основи мотивації праці; правове регулювання і види державної підтримки інноваційної діяльності тощо. Особлива увага повинна приділятися підготовці і прийняттю рішень на кожному етапі життєвого циклу інновацій.

Отже, кінцева мета управління інноваціями полягає в забезпеченні високих темпів розвитку підприємства, його конкурентоздатності за рахунок ефективної інноваційної діяльності, максимізації прибутків від інноваційної діяльності, мінімізації ризиків при комерціалізації нововведень, збереження фінансової стійкості і платоспроможності підприємства при проведенні інноваційної діяльності, пошук шляхів прискорення реалізації інноваційних проектів.